

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ  
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ  
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ  
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ  
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ  
УКРАЇНИ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО  
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ  
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ  
МІЖВІДОМЧИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР З ПРОБЛЕМ БОРОТЬБИ  
З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ ПРИ РНБО УКРАЇНИ  
НДІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ  
ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА НАПРН УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»  
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ  
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ  
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ  
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»  
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА  
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ МВС УКРАЇНИ  
ПІВНІЧНОУКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ГЕРОЇВ КРУТ  
ПРАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ  
В ГАЛУЗІ ПРАВА, ОСВІТИ, СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ  
ТА ПОВЕДІНКОВИХ НАУК  
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**CURRENT ISSUES OF THEORY AND PRACTICE IN THE  
FIELD OF LAW, EDUCATION, SOCIAL-HUMANITARIAN AND  
BEHAVIORAL SCIENCES UNDER MARTIAL LAW**

**Матеріали**  
**міжнародної науково-практичної конференції**  
(м. Чернігів, 25–26 квітня 2023 року)

*У двох томах*  
*Том 2*

Чернігів 2023

УДК 005.332.2:(340+37+159.9):342.78  
А43

*Рекомендовано до друку вченою радою Академії Державної пенітенціарної служби (протокол № 3 від 21 квітня 2023 р.).*

**Головний редактор:**

**Пузирний В. Ф.** – доктор юридичних наук, професор.

**Редакційна колегія:**

**Аніщенко В. О.** – доктор педагогічних наук, професор;

**Данильченко Т. В.** – доктор психологічних наук, професор;

**Співак В. В.** – доктор філософських наук, доцент;

**Ніщимна С. О.** – доктор юридичних наук, професор.

А43

**Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціально-гуманітарних та поведінкових наук в умовах воєнного стану :** матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 25–26 квітня 2023 р.) : у двох томах. Т. 2 / голов. ред. В. Ф. Пузирний ; Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів : Академія ДПтС, 2023. 316 с.

До збірника матеріалів міжнародної науково-практичної конференції увійшли публікації вітчизняних та зарубіжних учених і практиків, здобувачів вищої освіти, що присвячені актуальним питанням галузевих юридичних наук, соціально-гуманітарним проблемам суспільства та розвитку освіти, питанням розвитку особистості, психолого-педагогічним та соціально-виховним аспектам роботи з особистістю в сучасних умовах, суспільним та культурним явищам в українському і світовому просторі в умовах воєнного стану.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, практиків, здобувачів вищої освіти.

**УДК 005.332.2:(340+37+159.9):342.78**

*За зміст публікацій і достовірність результатів досліджень  
відповідальність несуть автори.*

© Академія Державної  
пенітенціарної служби, 2023

# ЗМІСТ

## СЕКЦІЯ 2

### СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

<b>Білик Марина Миколаївна</b> СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ .....	9
<b>Виноград Олександр Васильович, Бартєнєва Людмила Сергіївна</b> СУТНІСТЬ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ ІНСПЕКТОРІВ-КІНОЛОГІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИМИ СОБАКАМИ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ТА СЛІДЧИХ ІЗОЛЯТОРАХ ДКВС УКРАЇНИ .....	12
<b>Виноград Олександр Васильович, Рябенко Віктор Григорович</b> ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ КІНОЛОГІЧНИХ КОМАНД У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ .....	17
<b>Воловник Валентина Євгенівна, Лебедєв Борис Володимирович, Маслій Олег Миколайович</b> ДЕЯКІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	19
<b>Ворожбит-Горбатюк Вікторія Вікторівна</b> АКТУАЛЬНІ ФОРМИ РОБОТИ З РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ «ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ НАВИЧОК У НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСУДЖЕНИХ».....	24
<b>Горбач Ігор Олександрович</b> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ .....	27
<b>Дияк Вадим Валерійович, Кушик Олег Романович</b> АНАЛІЗ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОЄКТНОГО УПРАВЛІННЯ..	30
<b>Доній Наталія Євгенівна</b> НАВЧАЛЬНА АВТОНОМІЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ ВИМОГ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ .....	33
<b>Дрижак Віктор Володимирович</b> ПРО АКТИВІЗАЦІЮ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ .....	36
<b>Дягилєва Олена Сергіївна, Пазяк Алла Сергіївна, Юрженко Альона Юрївна</b> ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ .....	43
<b>Красковський Євгеній Михайлович, Леоненко Олексій Анатолійович</b> НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО ПОВОДЖЕННЯ З ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ .....	48
<b>Красницька Ольга Володимирівна</b> ВИКЛАДАЧ ТА АУДИТОРІЯ: ДОВІРА, ВЗАЄМОДІЯ, СПІВПРАЦЯ .....	52
<b>Лілік Ольга Олександрівна</b> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ МАГІСТРАНТІВ – МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ .....	57
<b>Любич Олександр Анатолійович</b> ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТВОРЕННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ 1949 р.....	61

<b>Колодій Інна Миколаївна</b> ДЕРАДИКАЛІЗАЦІЯ ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ СУЧАСНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ .....	171
<b>Кухар Тетяна Володимирівна, Дем'яненко Юлія Олександрівна</b> ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН ТРАВМИ СВІДКА ЯК ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ .....	175
<b>Кучеренко Сергій Михайлович, Кучеренко Наталія Сергіївна</b> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ .....	177
<b>Мудра Аліна Євгенівна, Селюкова Тетяна Васиївна</b> ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТІЇ ТА ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСІБ З РІЗНИМ РІВНЕМ САМООЦІНКИ .....	180
<b>Назаров Олег Олександрович</b> ПЕРЕЖИВАННЯ КРИЗОВИХ ТА ПСИХОТРАВМУЮЧИХ СИТУАЦІЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ ЯК ОСНОВА НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ .....	184
<b>Павлінова Ангеліна Владиславівна, Селюкова Тетяна Васиївна</b> ОСОБЛИВОСТІ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСІБ З РІЗНИМИ КОГНІТИВНИМИ СТИЛЯМИ .....	187
<b>Пахомов Ілля Володимирович</b> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ .....	191
<b>Перелігіна Ліна Анатоліївна, Швалб Антон Юрійович</b> ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЕСТІЙКОСТІ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ З РІЗНИМ ДОСВІДОМ ВОЄННОЇ ТРАВМИ .....	195
<b>Попович Діана Петрівна, Гончаренко Ольга Анатоліївна</b> ПРОБЛЕМАТИКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ СЛУЖБУ В ОРГАНАХ, ЩО ЗА ПІДВІДОМЧІСТЮ НАЛЕЖАТЬ МІНІСТЕРСТВУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ .....	199
<b>Примак Юлія Володимирівна</b> ЛЮДИНО-ТВАРИННА ВЗАЄМОДІЯ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІЙ ДОПОМОЗІ .....	202
<b>Савченко Людмила Леонідівна, Савченко Тимур Русланович, Отиц Ганна Олександрівна</b> ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ДІТЯМ У КРИЗОВИХ ТА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ .....	206
<b>Стеценко Альбіна Денисівна, Селюкова Тетяна Васиївна</b> ОСОБЛИВОСТІ ДЕВІАНТНИХ УСТАНОВОК УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ .....	211
<b>Сугерей Данило Сергійович</b> ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ .....	214
<b>Триньова Яна Олегівна</b> ДОКАЗОВА ПСИХОЛОГІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УПОРЯДКУВАННЯ ПРОЦЕСУ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ .....	219
<b>Ушакова Ірина Михайлівна, Шитко Євгеній Олександрович</b> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ КРИЗИ ВИМУШЕНИМИ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ В УКРАЇНІ .....	223

*Перелигіна Ліна Анатоліївна,*  
доктор біологічних наук, професор,  
професор кафедри психології діяльності в особливих умовах  
Національного університету цивільного захисту України;

*Швалб Антон Юрійович,*  
кандидат психологічних наук,  
викладач кафедри психології діяльності в особливих умовах  
Національного університету цивільного захисту України

## **ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ З РІЗНИМ ДОСВІДОМ ВОЄННОЇ ТРАВМИ**

Нині у світі спостерігається зростання кількості військових конфліктів, які призводять до значних людських та соціально-економічних втрат. Війна має негативний вплив на психологічний стан людей, особливо на тих, хто переживає насильство та життєві труднощі.

У зоні бойових дій люди відчувають стрес, тривогу та страх, що може призвести до розвитку посттравматичного стресового розладу (ПТСР), депресії та інших психічних проблем. Особливо вразливими до психологічної травми є діти, жінки та люди похилого віку.

Підвищення рівня життєстійкості серед громадянського населення, що постраждало від воєнних дій, є актуальною та важливою проблемою в сучасних умовах. Воєнні конфлікти та катастрофи, такі як землетруси, повені, пожежі тощо, можуть серйозно підірвати психічне та фізичне здоров'я людей.

Класифікація цивільного населення з різним досвідом воєнної травми достатньо складна, оскільки кожна людина має свій унікальний досвід та індивідуальні особливості. Однак можна виділити деякі основні групи цивільного населення, які можуть мати різний досвід воєнної травми:

1. Особи, які проживають у зонах бойових дій. Вони можуть мати безпосередній досвід воєнної травми, зокрема бомбардування, обстріли, втрату близьких, втечу з дому та інші події.

2. Родичі військовослужбовців. Ця група містить родичів тих, хто перебуває на війні або відслужив у збройних силах. Вони можуть мати досвід стресу та тривоги, пов'язаних зі страхом за життя своїх близьких, та можуть відчувати емоційний диско-

мфорт, пов'язаний з відсутністю спілкування та інформації про стан своїх близьких.

3. Біженці та переселенці. Ця група може містити людей, які були змушені покинути свій дім через війну або інші конфлікти. Вони можуть мати досвід втрати дому, рідних та близьких, а також можуть відчувати стрес та тривогу пов'язану з незнайомим оточенням та нестабільністю в новому місці проживання.

4. Люди, які не мали прямого досвіду військової травми. Ця група може містити людей, які не проживали в зонах бойових дій та не мають родичів, які перебували на війні. Проте вони можуть бути психологічно та емоційно підвищено чутливими до тем, пов'язаних з війною, та можуть відчувати тривогу та емоційний дискомфорт, коли стикаються зі звітками про бойові дії, втрати життів та інші події, пов'язані з війною.

Кожна з цих груп може вимагати індивідуалізованого підходу психолога. Психолог повинен мати глибокі знання про ефективні стратегії для допомоги людям з різним досвідом військової травми та здатність пристосовуватися до унікальних потреб кожної людини. Розуміння різних груп цивільного населення з різним досвідом військової травми допоможе психологам надати ефективну та вчасну допомогу тим, хто потребує її найбільше.

Життєстійкість цивільного населення під час воєнних дій залежить від багатьох факторів, зокрема умови, в яких вони перебувають, та окремі особливості людини. Основні фактори, що впливають на життєздатність цивільного населення в умовах війни, можуть бути такими:

1. Місце проживання: люди, які живуть у зоні бойових дій, стикаються з більшими викликами для їх життєздатності, ніж ті, хто проживає за межами цієї зони.

2. Матеріально-технічна база: можливості для забезпечення основних потреб в умовах війни можуть бути обмежені, що впливає на здатність людини виживати та протистояти труднощам.

3. Психологічний стан: стресові ситуації, пов'язані з воєнними діями, можуть викликати психологічний дискомфорт та становити загрозу для психічного здоров'я людини.

4. Соціальний статус: люди з більш низьким соціальним статусом можуть стикатися з більшими викликами для їх життєздатності в умовах війни.

Зважаючи на те, що війна може вплинути на життя цивільних осіб, можна сформулювати різницю у психологічних особливостях між цивільним населенням з різним досвідом воєнної травми таким чином:

1. Особи, які не брали участі в бойових діях, але пережили воєнні події, можуть відчувати тривогу, страх та депресію. Ці емоції можуть бути спричинені страхом за власне життя, життя рідних та близьких людей, а також втратою майна і руйнуванням місць проживання.

2. Особи, які були примусово переміщені або втратили свій дім через війну, можуть відчувати почуття безпорадності та безнадії. Вони можуть також мати післятравматичний стресовий розлад (ПТСР), який може виявлятися через флешбеки, кошмари, збудженість та інші симптоми.

3. Особи, які мали безпосередню участь у бойових діях, можуть відчувати більш інтенсивні симптоми ПТСР, такі як паніка, гнів, агресія, депресія, ізолюваність та інші. Вони можуть також відчувати почуття провини за те, що вони зробили чи не зробили під час війни.

4. Особи, які були залучені до допомоги під час війни, можуть мати власні досвіди травм та стресу в результаті надзвичайних ситуацій. Вони можуть відчувати емоційне вигорання, втому та інші симптоми, пов'язані з довготривалим виконанням роботи в складних умовах.

Життєстійкість, тобто здатність людини витримати складні ситуації та пережити важкі життєві обставини, може значно відрізнятися у цивільного населення з різним досвідом воєнної травми. Нижче наведені деякі особливості життєстійкості для цих груп людей:

1. Особи без досвіду воєнної травми. Для цих людей, життєстійкість може бути складним випробуванням у ситуаціях екстремального стресу. Однак, зазвичай, у них є деякі соціальні та економічні ресурси, які допомагають їм пережити складні

ситуації, наприклад, мережа підтримки родини та друзів, доступ до медичної допомоги та інших ресурсів.

2. Особи з досвідом воєнної травми. Ці люди можуть бути більш життєстійкими в ситуаціях екстремального стресу, оскільки вони вже пережили подібні випробування та навчилися долати їх. З іншого боку, вони можуть мати більше фізичних та психологічних проблем, пов'язаних зі своєю воєнною травмою.

3. Особи з повторною воєнною травмою. Ці люди можуть бути менш життєстійкими, оскільки їхні ресурси та здатність до самодопомоги можуть бути знижені. Вони можуть також мати проблеми зі здоров'ям, фізичними обмеженнями та соціальною ізоляцією.

У людей з досвідом воєнної травми можуть бути особливості життєстійкості, які відрізняють їх від тих, хто не мав подібного досвіду. Ось деякі з них:

1. Підвищена здатність до адаптації до нових умов і змін. Люди, які пережили війну, зазвичай змушені були швидко пристосовуватися до різних умов і змін у навколишньому середовищі. Це може зміцнити їх здатність до адаптації в майбутньому.

2. Більша внутрішня сила і витривалість. У людей з досвідом воєнної травми може бути більша внутрішня сила та володіння собою в складних ситуаціях. Вони можуть бути менш вразливими до емоційного стресу, тому що мають більший досвід управління власними емоціями.

3. Здатність до розуміння і співпереживання з іншими. Багато людей з досвідом воєнної травми розуміють, як важливо бути підтримкою для інших людей. Вони можуть бути більш уважними до потреб інших, співчувати та надавати допомогу, тому що самі були в складних ситуаціях та знають, як важливо мати підтримку інших людей.

4. Вміння бачити позитив у важких ситуаціях. Люди з досвідом воєнної травми можуть мати вміння бачити позитив у важких ситуаціях. Вони можуть бути більш вдячними за те, що є, та цінувати життя більше, тому що були в ситуації, де його можна було втратити.

Отже, хоча досвід воєнної травми може бути дуже тяжким і складним для людей, які його пережили, він може також ви-

кликати зміцнення певних характеристик, що допоможуть їм у подальшому житті. Проте важливо зазначити, що відновлення післявоєнної травми може бути складним процесом, який потребує допомоги та підтримки соціальних служб та медичних працівників.

Люди з досвідом воєнної травми можуть також стикатися з певними викликами і труднощами, які впливають на їх життєстійкість. Наприклад, у них може бути підвищена схильність до психічних розладів, таких як посттравматичний стресовий розлад, депресія, тривога тощо. Такі люди можуть також стикатися зі складнощами у взаємодії зі своїм оточенням, зокрема родину та друзів, і можуть мати проблеми зі здоров'ям та пристосуванням до повсякденного життя.

Цивільні особи з різним досвідом воєнної травми можуть відчувати різні рівні тривоги, депресії та інших емоційних станів, що залежать від того, як вони пережили війну та її наслідки. Тому психологи повинні враховувати ці різниці в роботі з різними особами, щоб допомогти їм краще розуміти свої емоції та знайти ефективні способи їх подолання.

Загалом життєстійкість залежить від багатьох факторів, зокрема від внутрішніх особистісних якостей та зовнішніх ресурсів. Тому, незважаючи на досвід воєнної травми, кожна людина може розвивати свою життєстійкість та знаходити способи пережити складні життєві обставини.

*Попович Діана Петрівна,*

курсант факультету правоохоронної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького;

*Гончаренко Ольга Анатоліївна,*

доктор філософських наук, доцент кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького

## **ПРОБЛЕМАТИКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ СЛУЖБУ В ОРГАНАХ, ЩО ЗА ПІДВІДОМЧІСТЮ НАЛЕЖАТЬ МІНІСТЕРСТВУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**

Проблема психологічної допомоги та реабілітації військовослужбовців, які здійснюють відсіч збройній агресії РФ, була

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ  
В ГАЛУЗІ ПРАВА, ОСВІТИ, СОЦІАЛЬНО-  
ГУМАНІТАРНИХ ТА ПОВЕДІНКОВИХ НАУК  
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**CURRENT ISSUES OF THEORY AND PRACTICE  
IN THE FIELD OF LAW, EDUCATION,  
SOCIAL-HUMANITARIAN AND BEHAVIORAL  
SCIENCES UNDER MARTIAL LAW**

**Матеріали**  
**міжнародної науково-практичної конференції**  
(м. Чернігів, 25–26 квітня 2023 року)

*У двох томах*  
*Том 2*

Відповідальні за випуск

В. О. Аніщенко

Р. І. Шмельова

Редактори літературні

Л. М. Сила

О. П. Махотко

Комп'ютерна верстка і макетування

Л. М. Сила

Підписано до друку 10.05.2023 р. Формат 60×84/16.  
Друк різнографія. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 18,37.  
Тираж 50 пр. Зам. № 108(2)/23.

---

Редакційно-видавнича група Академії Державної пенітенціарної служби  
14000, м. Чернігів, вул. Гонча, 34.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного  
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції  
серія ДК № 5378 від 06.07.2017 р.